

Transició justa i acció sindical

La transició justa és un concepte procedent del moviment sindical que fa referència al conjunt d'objectius i mesures (laborals, formatives, socials...) necessàries per fer front a les afectacions laborals que sorgeixin a conseqüència del necessari canvi econòmic i social que hem de dur a terme per fer front al canvi climàtic.

La transició justa és un procés adaptatiu per aprofitar el canvi cap a la transició ecològica, la descarbonització i el canvi d'economia lineal a circular, generar beneficis en l'activitat i l'ocupació i minimitzar els impactes negatius sobre les persones treballadores amb mesures ambientals de canvi socialment justes i que tinguin en compte els col·lectius més vulnerables, perquè ningú no quedi enrere.

El canvi climàtic global comporta un escenari nou amb un augment de la temperatura ambiental, increment dels períodes de sequera, augment dels grans incendis forestals i els fenòmens meteorològics extrems com DANES i inundacions. Canvis que provoquen una alteració en els ecosistemes i en la seva dinàmica, que afecten la salut de les persones i les activitats econòmiques de les quals depèn la nostra societat.

Hem de reiniciar l'economia tenint en compte la justícia climàtica i social, aprofitant l'oportunitat per transformar la nostra manera de produir i de consumir, per fer-ho en consonància amb la natura i les persones.

Cal transformar el model econòmic lineal de producció i consum en un nou model econòmic circular, a través d'una transició laboral, ecològica, energètica i justa, que no comporti pèrdues de llocs de treball, que generi noves oportunitats laborals, basades en l'optimització de

l'ús dels recursos naturals (canvi en l'ús de l'energia cap a un model energètic basat en les energies renovables i millora de l'eficiència energètica, minimització dels residus, etc.).

La Unió Europea, amb el Pacte Verd Europeu, ens encamina cap a l'ecologització de l'economia per a un desenvolupament sostenible, amb la transformació del model econòmic cap a una economia verda, hipocarbònica, circular i digital, que modificarà profundament el mercat de treball. I ho fa amb un ampli conjunt d'estratègies econòmiques, industrials, sectorials i laborals, orientades a evitar o reduir els impactes potencials derivats del canvi climàtic, ja que moltes activitats econòmiques depenen dels serveis que ofereixen els ecosistemes.

En aquest procés de canvi, és essencial garantir una transició justa per als treballadors i treballadores, que es caracteritzi per la seva participació, a través del diàleg social, en les polítiques i mesures a adoptar, ocupació de qualitat, la incorporació d'aspectes ambientals a les competències professionals amb l'objectiu d'augmentar la resiliència, amb més protecció social i igualtat, el respecte als drets humans i laborals, la justícia social i l'erradicació de la pobresa.

L'acció sindical dels representants dels treballadors i treballadores ha d'orientar-se per aconseguir que els llocs de treball siguin més sostenibles, segurs i saludables, equitatius, igualitaris i dignes i amb el menor impacte en l'entorn, tenint en compte que les accions que es prenguin en matèria d'adaptació, proporcionaran estabilitat econòmica i social i obriran la porta a noves oportunitats laborals, amb la creació de noves activitats econòmiques i noves ocupacions.

Transició justa i acció sindical

La transició justa en la negociació col·lectiva

Per garantir un procés de transició justa al món laboral, és necessari que la negociació col·lectiva tinguin en compte la incorporació de clàusules orientades a la protecció de l'ocupació, la garantia de la participació, informació i formació i capacitació de les persones treballadores, per no deixar ningú enrere en aquest procés de canvi.

- Clàusules per promoure l'elaboració d'estratègies sectorials (avaluacions d'impacte, avaluacions de possibles destrucció i creació d'ocupació, necessitats de capacitació, així com una anàlisi dels impactes climàtics sobre les condicions de treball).
- Clàusules orientades a mitigar les conseqüències del canvi climàtic en el model productiu de l'empresa, en els llocs de treball i en les seves condicions laborals.
- Clàusules per instaurar l'elaboració de plans d'avaluació dels riscos ambientals i els seus impactes en l'empresa.
- Clàusules orientades a la protecció ambiental que garanteixin la transició ecològica i energètica a l'empresa, tenint en compte l'impacte en l'ocupació.
- Clàusules que promoguin les innovacions organitzatives i comercials a l'empresa.

Informació:

- Clàusules per sensibilitzar i informar els treballadors i treballadores de l'empresa sobre els impactes del canvi climàtic en l'economia, el sistema productiu i el benestar social i els processos d'adaptació, l'economia circular, la pèrdua de biodiversitat, la digitalització, sobre la salut laboral i la seguretat ocupacional.
- Clàusules específiques sobre el dret a informació dels representants sindicals sobre el comportament ambiental de l'empresa i la formació dels treballadors i treballadores en matèria de medi ambient.

Consulta i participació:

- Clàusules per garantir mecanismes de consulta i participació de les persones treballadores en temes mediambientals i en els processos de transició justa.
- Clàusules de participació en l'elaboració, implementació i seguiment d'estratègies d'adaptació a l'empresa perquè es garanteixi una transició justa.
- Clàusules orientades a la constitució de la Comissió Paritària de Medi Ambient que defineixi i planifiqui la gestió mediambiental de l'empresa, integrada per delegats i delegades de medi ambient.
- Clàusules dirigides a la creació de la figura del delegat/ada de medi ambient i per potenciar aquesta figura participativa amb formació, drets i competències concretes.
- Clàusules per afavorir la participació de les persones treballadores en els sistemes de gestió mediambiental (ISO 14001 o EMAS).

Formació i capacitació:

- Clàusules per facilitar formació i competències en matèria de medi ambient dels treballadors i treballadores de l'empresa i de la seva representació sindical.

Protecció social:

- Clàusules que permetin una requalificació i reubicació de treballadors i treballadores a l'empresa amb garanties sociolaborals.
- Clàusules per promoure mesures de protecció social adequades per a l'adaptació climàtica dels llocs de treball, incloses mesures dirigides a les persones més vulnerables.

Ministerio para la Transición Ecológica y el Reto Demográfico (MITECO): Ley 7/2021, de 20 de mayo, de cambio climático y transición energética.

Conselleria d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural: Llei 16/2017, de l'1 d'agost, del canvi climàtic.